

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 20.2.2014.
COM(2014) 86 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Europska strategija za veći rast i radna mjesta u obalnom i pomorskom turizmu

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Europska strategija za veći rast i radna mjesta u obalnom i pomorskom turizmu

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA**

**EUROPSKA STRATEGIJA ZA VEĆI RAST I RADNA MJESTA U OBALNOM I
POMORSKOM TURIZMU**

1. UVOD

U 2012. zabilježeno je 534 milijuna turističkih dolazaka u Europi, što je 17 milijuna više nego u 2011. i 52 % svih međunarodnih dolazaka diljem svijeta. Prihod koji je ostvario receptivni turizam dosegao je 356 milijardi EUR, što je 43 % svjetskog ukupnog iznosa.¹ Godine 2013. broj noćenja u turističkim smještajnim objektima 28 država članica EU-a dosegao je vrhunac od 2,6 milijarde noćenja što je porast od 1,6 % prema 2012². Turizam je očigledno važna gospodarska djelatnost, posebno u brojnim pomorskim i obalnim regijama. Međutim, promjenljivo svjetsko gospodarstvo utječe na ovaj sektor, uzrokujući znatne promjene u ponašanju turista i na tržištima s kojih se dolazi.

U svojoj Komunikaciji³ iz 2010. Komisija je najavila strategiju za održiv obalni i pomorski turizam⁴. Europski parlament, Vijeće, Odbor regija i Europski gospodarski i socijalni odbor pozdravili su ovaj prijedlog i naglasili potrebu za zajedničkim djelovanjem. Javno savjetovanje održano 2012. dalo je snažnu osnovu za posebnu inicijativu EU-a⁵.

Nadalje, u Komunikaciji o Plavom rastu iz 2012.⁶ navodi se obalni i pomorski turizam kao jedno od pet ključnih područja za ostvarivanje održivog rasta i radnih mjesta u plavom gospodarstvu. Izvješće Europskog parlamenta iz 2013. godine o Plavom rastu⁷ pozdravilo je ovaj europski okvir i preporučilo niz mjera za poticanje sektora i potporu razvoju održivog turizma u priobalnim odredištima.

Turistički sektor raste i izazov je iskoristiti njegov potencijal na način koji održivo proizvodi gospodarske koristi. Ovom Komunikacijom predlažu se zajednički odgovori na brojne izazove kako bi se iskoristila snaga Europe i omogućilo da na održiv način pridonese ciljevima Europe 2020. za pametan, održiv i uključiv rast.

¹ Godišnje izvješće UNWTO-a za 2012.

http://dtxq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2012.pdf

² Baza podataka EUROSTAT-a (2013.)

³ COM (2010) 352 konačna verzija

⁴ uključujući pomorski i plažni turizam, kružna putovanja i jedrenje, te povezane aktivnosti na kopnu

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/tourism/index_en.htm

⁶ COM (2012)494

⁷ A7-0209/2013- 2012/2297 (INI)

2. SEKTOR S POTENCIJALOM RASTA I RADNIH MJESTA

Europa je pomorski kontinent s obalom koja se proteže od Arktika do Sredozemlja i od Atlantika do Crnog mora. Njezini morski bazeni i obalne regije pružaju jedinstven izvor prirodnog i kulturnog bogatstva. Obalni i pomorski turizam najveća je pomorska djelatnost u Europi i usko je povezana s brojnim drugim dijelovima gospodarstva. Zapošljava gotovo 3,2 milijuna ljudi, ostvarujući ukupno 183 milijarde EUR u bruto dodanoj vrijednosti⁸ i čini više od jedne trećine pomorskog gospodarstva. Više od četiri od devet noćenja provedenih u smještajnim objektima u EU-u provodi se u priobalnim područjima⁹. U 2012. samo u turizmu kružnih putovanja ostvaren je izravni promet u iznosu od 15,5 milijardi EUR, a zaposleno je 330 000 ljudi. Europske luke imale su 29,3 milijuna putnika što je 75 % više nego 2006¹⁰. Polovina radnih mjesta i dodane vrijednosti u europskom obalnom turizmu nalazi se u Sredozemlju, ali i atlantska, baltička i crnomorska regija također imaju znatan udjele.

Budući da privlače više od trećine ukupne turističke djelatnosti u Europi, priobalna područja su važna za rast i radna mjesta, posebno za mlade jer je 45 % radnika u turizmu u dobi između 16 i 35 godina¹¹. Međutim, brojna mala i srednja poduzeća koja čine taj sektor bore se s različitim izazovima i ne mogu na odgovarajući način samostalno iskoristiti ovaj potencijal. Zbog toga je važno rješavati prekogranične izazove na razini EU-a i promicati suradnju i razmjenu najbolje prakse, uključujući promicanjem strateških transregionalnih i transnacionalnih partnerstva. Zajednički europski okvir potreban je za dodavanje vrijednosti djelovanjima na svim razinama i za pomoć u svladavanju poteškoća.

3. IZAZOVI I NOVI OKVIR ZA OBALNI I POMORSKI TURIZAM U EUROPI

Ovo poglavlje usmjereno je na izazove koje treba rješavati i predlaže se strategija za poboljšanje održivosti i konkurentnosti sektora koju trebaju provesti Komisija, države članice, regionalna i lokalna tijela, privatni subjekti i drugi dionici.

3.1. Poticanje uspješnosti i konkurentnosti

Unapređenje znanja

Svaku gospodarsku ocjenu sektora sputava nedostatak i loša usporedivost podataka, kako na lokalnoj razini tako i na razini morskog bazena i europskoj razini. Usprkos određenom napretku posljednjih godina¹², postoji potreba za utvrđivanjem i rješavanjem nedostataka u podacima radi unapređenja planiranja i upravljanja odredištima. Posebni pokazatelji potrebni su za unapređenje dosljednosti i usporedivosti statistika o obalnom i pomorskom turizmu u cijeloj Europi i šire.

⁸ Studija za potporu mjerama politike za pomorski i obalni turizam na razini EU-a (dalje u tekstu „studija CMT“), ECORYS, 2013.

⁹ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf

¹⁰ Priobalna područja uključuju općine koje graniče s morem ili kojima je polovina područja unutar 10 km od obale. baza podataka EUROSTAT-a (2012.) – Noćenja provedena u turističkim smještajnim objektima po obalnim i neobalnim područjima – http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninatc.

¹¹ Međunarodno udruženje organizatora kružnih putovanja „Industrija kružnih putovanja“, izdanje iz 2013. http://www.senato.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/documento_evento_procedura_commissione/files/000/000/632/Documentazione_Clia_Europe.pdf

¹² baza podataka EUROSTAT-a (2012.) – Zaposleni po dobnim skupinama (NACE Rev. 2)-

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#

¹² Uredba (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim statistikama o turizmu

Rješavanje promjenljivosti potražnje

Turistička potražnja¹³ značajno se mijenja zbog promjenjivih gospodarskih, financijskih i političkih stanja. Prosječni izdaci po noćenju u padu su od sredine 2000.-ih, a daljnje smanjenje godišnjih izdataka od 9 % se očekuje između 2011. i 2020. godine. Ovo kretanje posebno utječe na priobalna gospodarstva jer njih uglavnom čine mala i srednja poduzeća i mikro-poduzeća¹⁴. Štoviše, smanjenjem troškova prijevoza povećalo se tržišno natjecanje između europskih obala i jeftinih odredišta u cijelom svijetu, što je pridonijelo promjenjivosti potražnje. Lokalna odredišta gube svoju komparativnu prednost i često se bore da privuku kako tradicionalnu tako i novu potražnju koja je u nastajanju u svijetu. Sezonske oscilacije dodatni su izazov: većina mogućih socioekonomskih dobiti koncentrirane su u ljetnim mjesecima, s tim da su brojna lokalna poduzeća zatvorena tijekom ostatka godine. Zbog toga se moraju predložiti posebne strategije koje se zasnivaju na inovativnim i atraktivnim politikama i proizvodima kako bi privukle potencijalne turiste koji mogu putovati u niskoj sezoni.

Sektor bi se mogao prilagoditi demografskoj promjeni i razviti svoju ponudu radi privlačenja sve većeg broja starijih osoba¹⁵. Neeuropski posjetitelji koji idu na odmor u niskoj sezoni također nude značajan potencijal, a Komisija je nedavno revidirala Zakonik o vizama i predložila pojednostavnjenje postupaka za neeuropske putnike¹⁶. Osim toga, problemi obalnog i pomorskog turizma trebali bi se rješavati u trenutačnim inicijativama „Starije osobe“ i „Pristupačnost“¹⁷ te u „Europskim odredištima izvrsnosti“¹⁸. Mogle bi se razviti i komunikacijske i promidžbene inicijative usmjerene na određene neeuropske zemlje.

Prevladavanje rascjepkanosti sektora

Zbog trajanja gospodarske krize većina malih i srednjih poduzeća u turizmu ima ograničen pristup ili uopće nema pristup kreditima za ulaganja i inovacije¹⁹. Štoviše, obalne regije često se bore da stvaraju i u cijelosti iskoriste gospodarske koristi ostvarene turizmom kružnih putovanja, iako se povećava pritisak za ulaganje u lučke infrastrukture i za očuvanje okoliša.

To je dijelom zbog toga što poduzeća u morskim bazenima EU-a nedovoljno koriste sinergije, što uzrokuje rascjepkanost i ograničenu gospodarsku dobit. Razmjena najbolje prakse između država članica, regija i dionika je od ključne važnosti. Suradnja među istraživačkim ustanovama, muzejima, poduzećima u turizmu i drugim dionicima trebala bi se promicati u svrhu razvijanja inovativnih i održivih proizvoda koji odgovaraju očekivanjima posjetitelja.

¹³ mjereno kao broj domaćih i međunarodnih dolazaka

¹⁴ Studija CMT

¹⁵ U EU-u 128 milijuna stanovnika u dobi je između 55 i 80 godina
Baza podataka EUROSTAT-a (2012.) – Stanovništvo na dan 1. siječnja po petogodišnjim dobnim skupinama i spolu –
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#

¹⁶ COM(2012) 629

¹⁷ Tim se inicijativama promiču partnerstva između javnog i privatnog sektora omogućujući određenim glavnim skupinama kao što su mladi ili stariji, osobe smanjene pokretljivosti i obitelji s niskim primanjima da putuju, posebno tijekom niske sezone.

¹⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/index_en.htm

¹⁹ Studija CMT

Komisija će:

1. nastojati ukloniti nedostatke u dostupnosti podataka u turizmu, posebno obalnom i pomorskom,
2. razvijati priobalno i pomorsko usmjerenje, prema potrebi, u inicijativama EU-a u turizmu, uključujući u promidžbenim i komunikacijskim kampanjama,
3. promicati paneuropski dijalog između organizatora kružnih putovanja, luka i dionika obalnog turizma,
4. podupirati razvoj transnacionalnih i međuregionalnih partnerstva, mreža²⁰, klastera i strategija za pametnu specijalizaciju.

Komisija poziva države članice, regionalna i lokalna tijela i cijeli turistički sektor da:

- se uključe i aktivno sudjeluju u stvaranju mreža, klastera i pametnih specijalizacijskih strategija,
- razviju usmjerenije pakete za posebna tržišta, primjerice za starije ili osobe s invaliditetom.

3.2. Promicanje vještina i inovacija

Ulaganje u ljude uvjet je za održiv i konkurentan rast, ali sektor ne privlači dovoljno kvalificiranog osoblja. To je uglavnom zbog sezonskih oscilacija posla i nedovoljnih prilika za napredovanje u karijeri. Obrazovanje i osposobljavanje bi se trebali koristiti kako bi ponuda kvalifikacija odgovarala potražnji na tržištu rada. Komisija ima nekoliko inicijativa kojima se to podupire: Na portalu EURES na kojem poslodavci i posloprimci mogu naći informacije, uvest će se rubrika „plava radna mjesta”²¹; Pregled vještina i kvalifikacija potrebnih u turističkim djelatnostima planiran je za proljeće 2014., te će se njime omogućiti zajednički okvir za taj sektor, povezan s Europskim kvalifikacijskim okvirom i Europskim sustavom bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje²².

Cilj bolje usmjerenih politika osposobljavanja kroz usmjeravanje potreba sektora u programe EU-a osiguravanje je dobro kvalificiranog i višejezičnog ljudskog kapitala usmjerenog na uslugu. Novim programom Erasmus+ poduprijet će se transnacionalna strateška partnerstva među ustanovama i organizacijama za obrazovanje, osposobljavanje i za mlade. Novi programi za pojedinačni sektor i inovativni oblici strukovnog podučavanja i osposobljavanja koristit će sektoru, koji se poziva na uključivanje i suradnju s visokoškolskim ustanovama kroz „Saveze znanja“.

U području rekreativnog jedrenja, države članice zahtijevaju različita znanja za voditelje brodice za jedriličare, što ograničava prekogranični razvoj i utječe na nautičko tržište radnih mjesta. Štoviše, obveze za kvalifikacije i sigurnosnu opremu značajno se razlikuju između država članica, čime ograničavaju pokretljivost i pristup tržištu. Konkurentnost malih poduzeća u obalnom i pomorskom turizmu na sve većem globalnom tržištu mogla bi se

²⁰ Npr. Europska poduzetnička mreža

Studija o perspektivama za stvaranje klastera u Sredozemlju pokrenuta je u jesen 2013.

²¹ <https://ec.europa.eu/eures/>

²² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm

unaprijediti maksimalnim korištenjem informacijske tehnologije. Postojećim alatima poput IKT-a i poslovnog portala za turizam²³ mogla bi se povećati prepoznatljivost, promicati inovacije i poduprijeti repositioniranje poduzeća.

Komisija će:

5. procijeniti potrebu za djelovanjem EU-a u pogledu zahtjeva za kvalifikacijama za profesionalne voditelje brodica za jedriličare i rekreativno jedrenje²⁴,
6. procijeniti potrebu za djelovanjem EU-a u pogledu odredbi o sigurnosnoj opremi u nautičkom turizmu,
7. poticati inovativne upravljačke programe kroz IKT²⁵ i poslovni portal za turizam.

Komisija poziva države članice i regionalna i lokalna tijela:

- da potiču internetsku povezanost i promiču elektroničke marketinške alate,
- da promiču prevoditeljske usluge za karte, brošure i logističke informacije.

Komisija poziva sektor:

- da aktivno sudjeluje u aktivnostima kojima se promiču vještine i osposobljavanje,
- da ulaže u inicijative za kontrolu kvalitete za turističke proizvode i osoblje,
- da organizira i promiče otvorene internetske tečajeve radi nadogradnje vještina ili prekvalifikacije u priobalnom i pomorskom području.

3.3. Jačanje održivosti

Rješavanje okolišnih pritisaka

Turizam ovisi o zdravom okolišu i održivom korištenju prirodnog kapitala, ali aktivnosti su često koncentrirane u već gusto naseljenim područjima što dovodi do velikih povećanja potražnje za vodom, više otpada i emisija iz zračnog, cestovnog i pomorskog prijevoza u razdobljima najvećih gužvi, većih rizika od nepropusnosti tla i narušavanja biološke raznolikosti (od razvoja infrastrukture), eutrofikacije i drugih pritisaka. Zahvaćena mogu biti i slabo naseljena i netaknuta područja. Nadalje, učinci klimatskih promjena pogoršavaju pritiske na ta područja, te bi mogli preoblikovati turističku zemljopisnu i sezonsku raspodjelu.

Mrežom EU-a Natura 2000 štite se ranjiva obalna i morska staništa koja, ako se s njima dobro upravlja, mogu pružiti znatne rekreativne prilike i pridonijeti održivom rastu i zapošljavanju. Zakonodavstvo EU-a poput Okvirne direktive o vodama i Okvirne direktive o pomorskoj strategiji od država članica zahtijeva da osiguraju dobro stanje obalnih i morskih voda, što je

²³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/ict/index_en.htm

²⁴ Osposobljavanje pomoraca za putničke brodove prema Konvenciji o standardima izobrazbe, izdavanje svjedodžbi i držanje straže pomoraca ne primjenjuje se na voditelje brodica.

²⁵ Konkretni dostupni alati informacijske tehnologije uključuju na primjer Virtualni turistički opservatorij (http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/vto/index_en.htm); platforma Tourism Link (<http://www.tourism-link.eu/tourism-link/>); platforma eCalypso (<http://www.ecalypso.eu/steep/public/index.jsf>)

preduvjet za razvoj turizma. Integrirano upravljanje obalnim područjem i pomorsko prostorno planiranje pomažu u osiguranju održivog razvoja i razvoja Zelene infrastrukture²⁶ kroz pametno planiranje i suradnju između vlade, javnih i privatnih partnera²⁷. Dobar primjer je „Put velške obale“, 1 400 km duga velška obala koju je u 2012. godini posjetilo 2,82 milijuna turista i koja je samo u jednoj godini ostvarila 32 milijuna funti²⁸. Ekoturizam²⁹ je dobra prilika za razvoj proizvoda koji privlače ekološki osviještene putnike, a sežu od posluživanja lokalnih proizvoda do ekološki prihvatljivih poslovnih modela i praksi.

Sektor može mjeriti i pratiti svoju vlastitu uspješnost u održivosti putem inicijativa kao što su to oznaka zaštite okoliša EU-a ili sustav certificiranja Travelife³⁰. Sustavi upravljanja okolišem su poznati po smanjenju tokova otpada, unapređenju operativne djelotvornosti i uštedi novca³¹. Posebni pokazatelji za sektor turizma već postoje u okviru Europskog sustava ekološkog upravljanja i revizije (EMAS)³², a drugi bi se mogli razviti u okviru pilot projekta Europskog sustava turističkih pokazatelja³³.

Dva nedavna zakonska prijedloga Komisije³⁴ bave se emisijom iz rekreacijskih plovila na vodomlazni pogon. Nadalje, plovila koja koriste obalnu električnu energiju kada su u luci znatno smanjuju potrošnju goriva, buku i emisije u zrak. Međutim do danas samo mali broj europskih luka ulagao u tu tehnologiju. Potrebno je i dalje istraživati i promicati pružanje električne energije i integriranje u inteligentne energetske mreže.

Komisija će:

8. promicati eko-turizam, koristeći Europski sustav ekološkog upravljanja i revizije i pokazatelje oznake za okoliš EU-a te poticati povezivanje s drugim mjerama za održivost;
9. promicati provedbu Protokola uz Barcelonsku konvenciju o integriranom upravljanju obalnim područjem i relevantne Preporuke Vijeća te će promicati pomorsko prostorno planiranje i zelenu infrastrukturu radi osiguranja održivog razvoja obalnih područja EU-a.
10. promicati strategije za sprečavanje stvaranja otpada, gospodarenje otpadom i morski otpad u svrhu podrške održivom obalnom i pomorskom turizmu.

²⁶ „Zelena infrastruktura“ rješava prostorne strukture prirodnih/poluprirodnih područja
<http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/>

²⁷ COM(2013)133 konačna verzija

²⁸ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-25096911>

²⁹ <http://www.ecotourism.org/book/ecotourism-definition>

³⁰ http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

<http://www.travelife.org/Hotels/home.asp?p=1>

³¹ Studijom o hotelima u Španjolskoj ([Cornell Hospitality Quarterly, kolovoz 2012.](#)) pokazalo se da su oni koji koriste sustave upravljanja okolišem profitabilniji

³² http://ec.europa.eu/environment/emas/about/index_en.htm

³³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm. To je alat za mjerenje i praćenje uspješnosti u održivosti turističkih odredišta

³⁴ COM(2011) 456 konačna verzija i COM(2013) 18 konačna verzija

Komisija poziva države članice, regije, sektor i druge dionike da:

- provedu preporuku i protokol o integriranom obalnom upravljanju,
- izrade smjernice o umanjivanju učinaka na biološku raznolikost i povećanju koristi od rekreacije i turizma u zaštićenim područjima,
- razviju prilagodbu na klimatske promjene u priobalnim područjima,
- poboljšaju učinkovitost resursa, sprečavanje stvaranja otpada i onečišćenja i upravljanje u turističkim područjima i subjekata,
- promiču Sustav ekološkog upravljanja i revizije i provedu najbolje prakse upravljanja okolišem i strategije zelene infrastrukture.
- promiču korištenje obalne električne energije i osiguranje lučkih objekata,
- promiču mjere za učinkovito korištenje vode uključene u Nacrt o vodama³⁵.

Komisija poziva sektor i druge dionike da:

- razvijaju i promiču ekoturizam i druge održive turističke proizvode,
- provedu mjere učinkovitosti korištenja voda uključene u Nacrt o vodama,
- aktivno sudjeluju u projektima koji smanjuju otpad, emisije, morski otpad, korištenje prirodnih resursa i oporabe/recikliranja otpada.

Promicanje inovativne, održive i visoko kvalitetne ponude

Promjenjiva potražnja zahtijeva atraktivne i održive proizvode kojima se osiguravaju jedinstvena iskustva za svačiji ukus. Ipak, potencijalno zanimljive lokacije ili predmeti često nisu atraktivno predstavljeni niti promicani ili nisu dobro povezani s drugim ponudama obalnog turizma. Sektor bi trebao razviti nove proizvode kojima se promiče atraktivnost i pristupačnost obalne i pomorske arheologije, pomorske baštine, podvodnog turizma, enogastronomskih aktivnosti itd. Dobar primjer je „Projekt Odyssea“³⁶ kojim se vrednuje gospodarski potencijal obalnog turizma, pomorskih kulturnih putova i inovativnih jedriličarskih aktivnosti kroz mrežu inovativnih obalnih objekata i drevnih pomorskih putova.

Sve veće zanimanje javnosti za sportove na vodi, kao što je to rekreativno ribarenje, jedrenje, jedrenje na dasci i ronjenje, stvara potencijal i može pomoći u rješavanju sezonskih oscilacija jer te aktivnosti ne ovise o glavnim sezonama. Rastući trend u rekreativnom jedrenju zahtijeva da marine budu sigurne i pristupačne, ali problemi i dalje ostaju zbog nedovoljno vezova i prikladnih usluga za osobe smanjene pokretljivosti. Inicijative poput „mreže nautičkog turizma“³⁷ ili „projekt Sail West“³⁸ kojima je cilj stvaranje pomorskog rekreativnog centra izvrsnosti koji povezuje pomorske zemlje Irsku, Sjevernu Irsku i zapad Škotske mogle bi nadahnuti daljnje umrežavanje u nautičkom sektoru.

³⁵ Cilj je Nacrta o vodama je integracija vodne politike u druge politike
<http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/>

³⁶ www.odyssea.eu

³⁷ www.nautical-tourism.eu.

³⁸ <http://malinwaters.com/about> ; financira INTERREG IV A, pruža financijsku potporu brojnim razvojnim projektima u lukama

Kvaliteta usluge važan je izvor konkurentne različitosti. Zbog toga je važno osigurati da se turisti mogu osloniti na visoko kvalitetne usluge diljem EU-a i da ta kvaliteta bude dosljedno ocijenjena. Cilj nedavnog prijedloga o načelima kvalitete europskog turizma je povećanje sigurnosti potrošača i povjerenja u turističke usluge³⁹.

Izoliranost i udaljenost – zemljopisnim ograničenja kao prilika

Otoci i druga udaljena odredišta imaju dodatni nedostatak u smislu pristupačnosti i znatno ovise o brodskim uslugama. To donosi probleme troškova prijevoza, sezonskih oscilacija i povezanosti s kopnom i/ili okolnim lokacijama, što utječe na privlačnost za posjetitelje i radnike u turizmu. Često je poznavanje problema nedovoljno za osmišljavanje odgovarajućih rješenja. Međutim, te bi lokacije trebalo razvijati jer nude mogućnosti za zapošljavanje na područjima na kojima su druge gospodarske djelatnosti često rijetke.

Komisija će:

11. poticati diversifikaciju i integraciju priobalnih i kopnenih atrakcija, uključujući kroz transnacionalne tematske programe poput kulturnih, vjerskih ili drevnih trgovinskih putova⁴⁰,
12. naručiti studiju o poboljšanju povezanosti otoka i osmisliti inovativne strategije u turizmu za (udaljene) otoke,
13. naručiti studiju kako bi se utvrdile inovativne prakse za razvoj marina.

Komisija poziva države članice, regionalna i lokalna tijela i sektor da:

- razvijaju turizam temeljen na kulturnoj baštini, podvodne arheološke parkove (na temelju UNESCO-vog rada) te prirodni i zdravstveni turizam u obalnim odredištima,
- koriste nacionalne i regionalne strategije za osiguranje usklađenosti turističkih ponuda i bolje pristupačnosti otoka i udaljenih lokacija,
- razvijaju inovativne prakse za obnavljanje i ponovno korištenje postojeće pomorske infrastrukture.

Komisija poziva sektor da:

- razvije posebnu mrežu dionika pomorskog turizma uključujući putničke agencije.

3.4. Povećanje dostupnog financiranja EU-a

Financijski okvir EU-a za razdoblje 2014. – 2020. i drugi instrumenti EU-a financiraju planiranje i provedbu projekata čime se daje poticaj održivom razvoju sektora. Države članice i regije se pozivaju da uspostave višegodišnje nacionalne i/ili regionalne strategije za razvoj održivog obalnog i pomorskog turizma i osiguraju usklađenost sa svojim Sporazumima o partnerstvu i Operativnim programima.

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF)

³⁹ COM (2014) konačna verzija

⁴⁰ Npr. u Sporazumu o zajedničkom upravljanju između Vijeća Europe i Komisije, kojim se promiču kulturni i vjerski putovi

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) može sufinancirati održiva ulaganja u turizam u okviru raznih tematskih ciljeva povezanih s istraživanjem i inovacijama, pristupom i korištenjem IKT-a, poduzetništvom, rastom i konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, energetske učinkovitosti i korištenjem obnovljive energije, prilagodbom na klimatske promjene, razvojem kulturne i prirodne baštine ili zapošljavanjem i pokretljivošću radne snage. Ulaganje u infrastrukturu ograničeno je na kulturni i održivi turizam malih razmjera. U okviru cilja Europske teritorijalne suradnje, EFRR može promicati razmjenu dobre prakse, transnacionalne mreže i stvaranje klastera, zajedničke strategije za održivi turizam, kulturnu i prekograničnu trgovinu.

Razni novi fondovi EU-a mogu također biti od koristi obalnom i pomorskom turizmu kroz višesektorske projekte usmjerene na inovacije, na primjer u okviru integriranog urbanog razvoja (u Europskom fondu za regionalni razvoj), u okviru održivog razvoja područja koja ovise o ribarstvu (u Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo) i u okviru ruralnog razvoja (u Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj). Takvi projekti mogu uključiti financiranje iz Europskog socijalnog fonda u svrhu potpore stvaranju radnih mjesta, profesionalne prilagodbe, osposobljavanja i izgradnje kapaciteta.

Istraživanje, inovacije i konkurentnost

Obzor 2020. je financijski instrument za provedbu strategije za istraživanje i inovacije EU-a za razdoblje 2014. – 2020. Plavi rast utvrđen je kao jedno od ključnih područja. Posebna potpora predviđena je za mala i srednja poduzeća koja žele razvijati i koristiti inovativna rješenja, uključujući i u obalnom i pomorskom turizmu.

Cilj okvirnog programa COSME 2014. – 2020. je povećanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća. Njegovi glavni ciljevi za turizam su povećanje potražnje (posebno izvan sezone), diversifikacija ponude i proizvoda, povećanje kvalitete, održivost, pristupačnost, vještine i inovacije, poboljšanje socioekonomskog znanja o sektoru i promicanje Europe kao niza jedinstvenih, održivih i visoko kvalitetnih odredišta.

Obrazovanje, osposobljavanje i kultura

Program Kreativna Europa (2014. – 2020.) nudi moguće sinergije s kulturnim i prirodnim turizmom, uključujući obalnu i morsku baštinu. Program Erasmus+ (2014. – 2020.) bi mogao koristiti sektoru u smislu zapošljivosti, novog kurikuluma za taj sektor i inovativnih oblika strukovnog obrazovanja i usavršavanja.

Okoliš, klimatske promjene i druge mogućnosti financiranja

Financiranje iz programa LIFE+ će se ponovno pokrenuti u 2014. i očekuje se da će podržati ciljeve Strategije o biološkoj raznolikosti EU-a. Time se stvaraju znatne mogućnosti za financiranje inovativnih projekata koji utječu na obalni i pomorski turizam, uključujući potporu učinkovitom korištenju resursa. Prijedlog za 7. Akcijski program za okoliš EU-a do 2020. i ciljevi EU-a za prilagodbu na klimatske promjene i ublažavanje posljedica promjena usmjereni su na infrastrukturne sektore poput energije i prijevoza, ali i na posebne aspekte

povezane s obalnim i pomorskim turizmom. Nadalje, Europska investicijska banka pruža malim i srednjim poduzećima financiranje za ulaganja u turizam i/ili regije konvergencije.

Komisija će:

14. izraditi elektronički vodič s pregledom glavnih mogućnosti za financiranje dostupnih za taj sektor (posebno mala i srednja poduzeća).

Komisija poziva države članice i regije da:

- izrade i provedu nacionalne/regionalne strategije o obalnom i pomorskom turizmu i projekte koji će se uključiti u Operativne programe,
- nastoje ostvariti prekograničnu suradnju na spomenutim strategijama i razmjenu najbolje prakse,
- djelotvorno i učinkovito koriste dostupna sredstva.

4. POJEDNOSTAVNJENJE POLITIKA EU-a KOJE UTJEČU NA OBALNI I POMORSKI TURIZAM

Većina europskih politika i gospodarskih djelatnosti neposredno ili posredno utječe na obalni i pomorski turizam koji može biti pokretač gospodarskog rasta.

Stoga će Komisija osigurati da obalni i pomorski turizam bude uključen u druge politike EU-a kao što su internetsko povezivanje, održivi promet, pitanja sigurnosti i sloboda kretanja radnika. Razmatrat će se i međusektorski aspekti politike kao što su zaštita okoliša, regionalni razvoj, osposobljavanje, zaštita potrošača i politika ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na klimatske promjene.

Nadalje, makroregionalnim strategijama za baltičko, atlantsko i jadransko-jonsko područje promiče se snažno turističko gospodarstvo i u korist svih se koordiniraju regionalna sredstva, sredstva EU-a i sredstva koja nisu od EU-a. U budućnosti će se istraživati poveznice s Europskom susjedskom politikom, Sinergijom Crnog mora, Strategijom za dunavsku regiju i Politikom sjeverne dimenzije.

5. ZAKLJUČAK

Obalnom i pomorskom turizmu potreban je ambiciozan politički okvir. Komisija, države članice, regionalna i lokalna nadležna tijela, sektor i drugi dionici moraju ciljano djelovati u skladu s politikama EU-a koje imaju utjecaj na ovaj sektor.

Komisija će redovito pratiti ovaj proces kako bi osigurala provedbu djelovanja. Potom će izvijestiti Europski parlament, Vijeće, Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija te ocijeniti rezultate.